

Mga Miembro sa Siaton Habalhabal Drivers Asso. Mitumaw sa SB

PNP Siaton, HPG, MTO mopatuman, pundo gigahin

Ang PNP-Siaton, Highway Patrol Group (HPG) ug ang mga Municipal Traffic Officers ug enforcers maoy ahensya nga mangulo sa pagpatuman sa ordinansa batok sa Alingasang Trambotso nga aprobado na sa Sanguniang Bayan (SB).

Sumala pa sa “Anti-Noisy Muffler Ordinance” nga giduso ni Kag. Miguel Dungog, lakip ang mga barangay tanod isip *traffic enforcer* sa ilang barangay

sa pagpatuman sa ordinansa. Gamiton ang makina nga mosukod sa gikusgon sa trambotso nga paliton sa lokal nga kagamhanan sa Siaton aron magamit sa mga gitahasan sa pagsikop sa alingasang trambotso. Ang unang planong gigahin nga pundo nagkantidad og P500,000 alang sa tuig 2017 nga ipalit sa makina ug uban pang mga ekipo nga kinahanglanon sa pagpatuman sa ordinansa.

Ang lokal nga

kagamhanan maoy motorsiklo nagpasabot mopahiluna og *traffic enforcers* sulod sa lungsod aron maoy magbantay sa mga motorsiklo ug uban pang sakyanan. Ang tanang demakina nga sakyanan sulod sa lungsod nga nagdalagan o naghunong, pamribado o pampubliko, rehistrado man o dili ipailalom gayod sa pag-check sa gikusgon. Kinahanglang nga neutral lamang ang motor panahon sa pagsukod.

Ang dili rehistradong

motorsiklo nagpasabot nga alingasa. Kung walay ikapakita ang drayber nga rehistro ilhon nga ebidensya nga walay rehistro ang motor. Hatagan kinig tiket ug usab ang alingasang trambotso.

Adunay himuong Memorandum of Agreement (MOA) ang buhatan sa Mayor ug PNP-Siaton alang sa legal nga paggahin og pundo niining ordinansa batok sa alingasang trambotso.

Giaprobahan sa SB ang pagpalit sa Municipal Development Council (MDC) og usa ka bulldozer ug usa ka dumptruck nga mokabat og P15 M. Abli na kini alang sa bidding. Ang tigum giulohan ni Presiding Officer Mayor Fritz Diaz kauban ang mga kapitan sa barangay ug mga ahensya sa gobyerno ug ubang miyembro sa Sangguniang Bayan.

EDITORIAL

Pederalismo

Bukhad
Susan Monte de Ramos-Soldwisch

100 Libro kada Eskuylahan!

Ang The Asia Foundation (TAF) usa ka NGO nga, dugang sa ilahang trabaho, nagahatag og mga bag-ong libro sa mga eskuylahan, ug library kon mohangyo. Mga textbooks ug workbooks kani, binahig alang sa elementary, high school ug college, nga nagahatag kaalam sa arithmetic/mathematics, science, social studies, reading ug literature.

Aron maseguro nga gamiton gayud ang mga libro, ang eskuylahan maoy mobayad sa pagpadala niini gikan sa Manila. Kon mogasto ta, bisan gamay kon itandi sa bili sa mga libro, timailhan kini nga may kagustuhan kitang makaangkon niining galamiton, ug dili lamang mapasipad-an o makalimtan sa suok.

Pinaagi sa *Kitang Lungsuranon* ug ni Mr. Ky Johnson, Deputy Country Representative sa Pilipinas sa TAF, nakadawat na sa miaging Nobyembre ang FTMS ug sa unang mga tuig. Nakadawat usab ang NORSU ug Science High. Nagpanglimbasog si Mr. Johnson nga mahatagan usab ang TANANG ESKUYLAHAN SA SIATON, gikan sa elementarya, tanang high school apil ang Carmel High ug ALS, ug ang NORSU na usab.

Nagahikay karon ang TAF og mga “set” (hinugpong) nga kinarton alang sa matag Eskuylahan. Gusto unta nilang mapadala sa Siaton ang tanang karton -- mga 150 o kapin -- atol sa Brigada Eskwela.

Nahibalo kita nga ang mga eskuylahan kabus sa pondo. Motabang ba ang Barangay? Motabang ba ang PTCA? Kon mosugod ta karon og lihok, anaa pa kitay 4-5 ka semana aron magpabayle, maninda, magdagyaw sama sa pamul-ong, pamunlay, panglimpyo, pangplantsa—kauban sa atong mga silingan ug dayon ang bayad iamot sa pondo! Hinaot nga ipakig-ambit ni ninyo sa Barangay, sa simbahan, ug sa mga silingan. Manglihok kita alang sa kaayohan! Nindot ang lihok ug pagbati nga hiniusa alang sa kauswagan. Tiaw, pila ka tuig unya ang kapuslanan niining mga libro!

Unsay pwedeng himuon nimo ug imong grupo aron makatampo sa pagpahatod og 100 ka libro sa inyong eskuylahan?

Isip usa ka sistema sa pangagamhanan, sa Pederalismo gibahin ang gahum tali sa sentro (central) ug rehiyunal nga kagamhanan diin ang duha magalihok pinaagi sa katawhan subay sa mga opisyaes ug balaud.

Subay sa maong hubad, dunay bentaha ug kadaotan ang Pederalismo. Mahimo kining haum sa ubang mga lugar apan dili usab tukma alang sa uban. Ang mga nasud sama sa Amerika o USA ug Canada ilalum sa maong klase nga pangaganhanan nga dunay *Federal* ug *State* nga kagamhanan.

Apan haum sa kini alang sa Pilipinas?

Sa pagkakaran dunay nga grupo nga nagduso niini tungod kay usa kini sa saad ni Presidente Rodrigo Duterte niadtong kandidato pa siya. Daghang kaayuhan ang ilang gisaad nga mahitabo kun ugaling mapailalum na sa Pederalismo ang Pilipinas.

Gani kun mahitabo kini, mabahin ang Pilipinas ngadto sa gitawag nga autonomous nga rehiyun og estado (states) diin ang nasyunal nga kagamhanan magatrutok lamang sa halapad nga mga isyu sama sa *foreign policy* o polisiya alang sa langyaw nga panghitabo ingon man sa *national defense* o pagpanalipod sa kauluhan.

Ang lokal ngas kagamhanan duna nay gahum labot sa pagpatuman sa natad sa edukasyon, panglawas, transportasyon, kultura, ingon man sa negosyo.

Andam ba ang Pilipinas o ang katawhan mismo alang niini?

Daghang mga kausaban ang mahitabo kun ugaling madayun ang giplano karon nga ilisan ang Sistema sa panggobyerno sa Pilipinas ngadto sa Pederalismo.

Sa kasamtangan dunay gidawat nga Internal Revenue Allotment (IRA) ang mga lokal nga kagamhanan gikan sa kauluhan tungod kay ang buhis nga matigum sa LGU isubmitir man kini ngadto sa kauluhan ug mubalik ang pahat niini pinaagi sa IRA. Apan sa kasamtangan nga Sistema, gamay lang pahat nga mabalik sa LGU.

Sa Pederalismo, mas dako ang mabilin nga pahat sa buhis nga makolekta sa lokal nga kagamhanan sanglit duna man lang porsiento nga ihatag sa kauluhan. Nindot kini. Apan ang nakapamaut niini kay mas maayo ang mga dagko og abot nga mga lugar. Mag-unsa man intawon katong mga gagmay lang?

Hinaut nga masabtan kini og maayo sa katawhan aron dili magmahay sa kaulahian.

Kitang Lungsuranon

Gimantala sa **KL Publishing**, Siaton, Neg. Or., Philippines,
Contact +63 956-812-8265 www.KitangSiatanon.com
TIN: 420-321-172-000; Permit number: 13-0450

Publisher

Susan Monte de Ramos- Soldwisch

Editor-in-Chief

Melita “Bing” Aguilar

Copy Editor

Mirzah V. Rodriguez

Tigbalita / Manunulat

Grace Arcellana
Eugene Jamandron

Zephanie Repollo
Virginia Carriaga

SIAHADA nanghinaot matabangan

“Hinaot mosuporta si Mayor Fritz Diaz ug Bise-Mayor Bingbing Arbolado nga tabangan mahimong legal ang among asosasyon ug makalukat og lisensya ang mga miyembro nga interesadong mahimong miyembro sa SIAHADA,” matud ni SIAHADA o Siaton Habalhabal Drivers Association Presidente Rosalito Pat.

Sa Marso 20, miduaw sa SB ang pundok sa SIAHADA

iparehistro sa ilang opisina.

Ang usa ka drayber kaniadto adunay dili moubos og P500 nga abot kada adlaw ug ang gasolina tag P18-P20 ang litro. Karon ang iyang abot dili moubos og P300 ug ang gasolina P42 ang litro. Nagkamenos usab ang pasahero. Matud ni Pat karon 7 ka boluntaryo ang nagkuha og SP (student permit) didto sa Bayawan ug duna pay subra 50 ka miyembro nga interesadong magparehistro.

aron ipadangat ang ilang mga mulo batok sa ilang terminal ug kolorom nga mga habalhabal operators nga walay rehistro. Lakip na usab ang pagparehistro sa asosasyon ngadto sa DOLE. Sugyot sa SB nga himuong patas ug hapsay ang pagbuyag nga buhaton sa traffic enforcers ug kapulisan sa mga kolorom kay alang man usab kini sa ilang panginabuhi ug tagsa-tagsa ka pamilya.

Gimugna ang SIAHADA niadtong tuig 2015 ilalom sa pagmando ni kanhi-Mayor Alberto Ator nga dunay kapin sa 300 ka mga miyembro apan wala kini narehistro sa DOLE. Sugyot sa DOLE nga usa ra ka asosasyon ang angay

PENRO gihagit pag-atiman sa NegOr protected areas

Si OIC Regional Director Al Orolfo sa Department of Environment and Natural Resource-Negros Island Region (DENR-NIR) OIC mihagit sa bag-ong gipahamutang nga OIC-PENRO Viernov Grefalde sa Negros Oriental sa pag-atiman sa upat ka protected areas o dapit sa probinsya nga giprotektahan – ang Balinsasayao Twin Lakes, Apo Marine Sanctuary, Mt.

Kanlaon, ug Tañon Strait Protected Seascape.

Si RD Orolfo uban ni Almarie Calibo, Chief Management Services Division mitunol sa simbolong yawi ngadto ni OIC-PENRO Grefalde panahon sa pagpahiluna niya sa Dumaguete bag-ohay lang.

Ang director mipadayag ngadto sa bag-ong PENRO sa kaimportante sa pagpaapil sa mga kapunongan sa katawhan ug *civil society organizations* kay nalambigit sila sa *integrated area of development* o malahutayong kalamboan.

“Kinining pagtimbayayon gary kinahanglan palig-onon pa aron mahitabo ang kausaban sa komunidad. Naa pay mga komunidad sa kabukiran nga gusto natong maapil sa mga programa sa DENR,” miingon si Orolfo.

Sa kasamtangan, ubos sa enhanced National Greening Program (eNGP), si Grefalde mipasalig sa pagpadayon pagtanom og dugang mga kahoy ug pag-diversify gikan sa kabaybayonan, kabukiran ngadto sa protected areas aron mapalapad ang pagprotektar ug pagsalbar.

Ubos sa iyang bag-ong pagdumala, mipasalig si Grefalde sa publiko pagpadali sa paghatag og titulo sa yuta ngadto sa nag-aplay ug pagpakusog sa pagpahibalo sa kasayuran bahin sa pagpugong sa pamutol og kahoy nga walay permit.

For Rent

Himoa ang inyong party, debut, workshop-seminar, program, o bayle sa

Hayahay

Bag-o, Elegante, Class!

Text/Tawag sa 09568128265

Tubag Lungsuranon

Unsa ang Federalismo alang kanimo? Uyon ka ba o dili?

Sugot kaayo sa federalismo. Ang kita sa lungsod sa Siaton diha ra sa panudlanan sa Siaton, mohatag ra og share sa national. - **Happi Kou Ayu** (*Facebook name*)

Sugot ko sa federalism. Mas nindot ang federalism kay ang *income* (abot) sa usa ka probinsya nga 100%, 70% ang mapunta sa lalawigan, 30% lang mapunta sa national. Dili pareho sa nahitabo sa ato karon nga baligtad – 70% sa national, 30% sa lalawigan busa ang ending nagtipon sa Metro Manila ang proyekto. Sa probinsya dili igo ang pondo, dayon kawatan pa sa lokal nga gobyerno. Ang resulta walay pag-asenso sa lungsod. - **Ernie Candilada**

Yes (Oo). Aron ang buhis sa Visayas, Visayas lang mahimong mogamit ug dili maabot sa Manila. Pareho sa Singapore federalism, buhis sa Mindanao walay labot ang Manila. Buhis sa Manila sila pwede mogamit ra aron kong may korap ang Manila o Mindanao o Visayas, usa ka lugar lang ang apektado. - **Eric S. Macs**

Reaksyon sa Bukhad- "Impeachment"

What we can pray is to ask God that He send all His Angels to protect our president from harm. And also pray that God touches the hearts and minds of the people in Congress and in the Senate and give them wisdom to guide them that they can make a righteous decision for the good of their countrymen and to our country. So, please help us God. Amen. (Ang atong iampo mao ang paghangyo sa Ginoo nga ipadala ang tanan niyang manulunda aron moprotektar sa atong president batok sa tanang kadautan. Ug iampo usab nga hikapon sa Ginoo ang mga kasingkasing ug panghunahuna sa mga katawhan sa Kongreso ug Senado ug hatagan sila sa maayong baruganan nga mogiya kanila aron sila makahimo sa makatarunganon nga desisyon alang sa kaayuhan sa mga katawhan ingon man sa nasud. Tabangi mi Ginoo. Amen) - **Teresita Macapanas**

Gikan pa sa sinugdanan ang makasasala kinahanglan gayod nga silotan depende sa imohang sala. Sayon ra kaayo para dili masilotan - maglikay ka nga makasala! - **Benz P. Tibunsay**

Daghang salamat kanimo, Susan Monte de Ramos Soldwisch, maayong pagka-explikar ang imong pulong. Usa jud ko nga nagaampo nga edukasyon ug ekonomiya mouswag sa atong nasud kay lisod ang malayo sa pamilya. - **Jucylin Enolpe Paltingca**

GSIS-Dgte programa pagpaeskwela gisugdan

Ang Government Service Insurance System (GSIS) Dumaguete Branch nagdawat na karon sa mga mo-aplay sa GSIS Scholarship Program (GSP) alang sa 2017-2018.

Sumala ni Branch Manager Mercedes VPE Enriquez, ang programa ma-aplayan sa Abril 10 ngadto sa Hunyo 9, 2017.

Miingon si Enriquez nga ang programa pagpaeskwela dili lang modawat sa mosugod pa sa kolehiyo kondili sa taas nga ang-ang sa kolehiyo subay sa K to 12 nga programa sa Pilipinas nga nagsinati sa kausaban karong tuiga.

Ang mga aktibong miembro sa GSIS nga may mga anak o dependent mahimong mo-aplay sa GSP kon permanente na ilang posisyon sa gobyerno sulod sa tulo ka tuig ug may sueldo nga may grado nga 24 o paubos ug nakabayad sa ilang alamotan sa miaging unom ka bulan.

Ang mga estudyante nga mokuha og kurso nga upat

ngadto lima ka tuig sa kolehiyo mahimong ituboy, sumala ni Enriquez.

Ubos sa GSP, ang mga miembro nga aplikante nga dili minyo o walay anak mahimong motuboy sa ilang dependent nga ilang gisuportahan.

Kanhi, mga anak lang sa mga miembro ang gidawat sa programa.

Gawas sa gasto sa tuition ug miscellaneous fee nga dili molapaw sa P40,000 kada tuig, ang GSIS midugang sa binulan nga allowance gikan sa P2,000 ngadto sa P3,000.

Gawas sa mga anak ug dependent sa mga aktibong miembro sa GSIS ang GSP naglakip na sa mga anak sa mga pensionado nga may permanent total disability (PTD) nga ubos sa 60 anyos ang edad.

Mahimong mokuha sa application form gikan sa GSIS Dumaguete Branch o sa website www.gsis.gov.ph. (PIA)

FOR SALE - SKY LANTERNS

(Chinese Lanterns)

Make your evening event
memorable!

Text or call 09568128265